

Any XIII Núm. 478
ARTA 10 de Novembre de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
Artà i comarca un any 4 pts.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

EXEMPLE A IMITAR

Aquesta vegada es d'Alemanya (1) que ens arriba la nova d'una desgravació tributaria. Hilferding, el ministre de Finances d'aquell país, ha anunciat que sirán reduïts els impostos per l'any vinent, especialment els directors, i, d'aquests, principalment el que grava la renda en les categories inferiors. Procedint així, pensa el ministre que sirà estimulada la producció i millorarà la situació de la indústria. Una raó semblant hem al·legat nosaltres moltes vegades, en assenyalar la conveniència que aquí fossin rebaixats, també, els tributs, particularment els que pesen demunt l'indústria i el comerç. I la convicció que són aquests els que amb major urgència i més justament necessiten la rebaixa --per bé que la creim convenient de general abast-- ens l'ha donada l'examen de les estadístiques oficials. En efecte, en un període de deu anys (de 1918 a 1928), el rendiment obtingut de la contribució d'indústria i comerç ha passat de 49.4 milions a 184.4, o sigui un augment de 135 milions, que equival al 273.48 per cent. No n'hi ha hagut cap altre, fora de l'impost de duanes, que hagi crescut en proporció semblant. I ara afegir hi la proporció creixent d'aquests altres impostos, que també afecten a l'exercici d'aquelles professions: Timbre ha augmentat el 188.51 per cent; Utilitats, 95.81; Transports, 91.47. I encara allargau la suma amb la nova tributació sobre el volum de vendes, l'aplicació de la qual, amb la pretensió de subsanar els defectes i les injustícies, realment innegables, de la més anacrònica i grollera de les nostres contribucions, no representa altra cosa que un altre recàrrec sobre aquesta; recàrrec no en tots els casos igualment equitatiu, com preten el legislador, per tal com no sempre un major volum de vendes pro-

dueix una suma més important de beneficis, ja que fins pot ésser degut a una liquidació ruïnosa.

L'exemple que ara ens dona Alemanya, a despit de la seua situació financiera no pas exempta de dificultats, com el que oportunament varem retreure de Bèlgica i altres païssos, lleialment creim que, si Espanya es decidís a seguir lo, no en podrien venir sinó efectes saludables i vigoritzadors de la nostra economia. D'altra banda, l'excedent previst del nostre presupost, que passarà dels dos cents milions sembla ésser, si altra no, una raó decisiva.

(De EL MATÍ)

*
* *

Fa aprop de quatre anys que el llibre de vendes está en marxa i aquesta es l'hora que una inspecció veritat hagi passat a examinar si o no se compleix l'ordre del ministeri, i com que el nostre civisme no passa més enllà de cercar la manera de no complir la llei, creim sincerament que son molts els qui no se cuiden d'aquell, essent per lo tant, per els qui compleixen una molestia gran el registre diari d'una cosa que fa quatre anys no les proporciona cap benefici, ni directe, ni indirecte. No ens referim a les declaracions jurades, per el no compliment de lo qual s'han posat a Mallorca 72 mil i pico de pessetes de multes.

En quant als defectes i les injustícies a que fa referencia *El Matí*, volem senyalar el més extés entre nosaltres i es, que a la vora d'un comerciant amb establiment de primer ordre, que paga per la més baixa tarifa, en trobam d'altres de segon o tercer ordre, els quals, bé perque l'inspecció ha caigut damunt ells, sigui per denuncia o per casualitat, o bé perque se donaren d'alta a consciència, paguen per tarifa més alta i se troben en con-

dicions molt desiguals per la lluita.

Podrá, la nostra Diputació, ara que se li ha confiat el cobrament de les contribucions, fer exercir amb més equitat aquella inspecció i subsanar aquests defectes que tant de mal fan al ordre i a la pau dels pobles?

(1) A França, el ministeri que acaba de constituir-se, també vol, segons llegim en la premsa, anar a la desgravació.

IMITACIO

Tornarà borrascosa l'hivernada
Inclément la natura a maltractar
Grisenc i fredolec a mig capvespre
El dia es colgará.

Però aquelles vetlades bullicioses
Amb amics i parents voltant la llar
On sentiem llegendes i rondalles
Eixes no tornarán.

Mes quant torni gentil la primavera
La claror i alegria li durá
Tornarán rossinyols en el boscatge
Roselles per los camps.
Mes les tardes que amb goig jo m'en
Janava
Al hortet-on m'en duia el berenar
I del arbre menjava les cireres,
Eixes no tornarán.

Tornará el jovent dins l'estivada
Acabant amb sos llibres de lluitar
Per masies, viletes i riberes
A riure i a folgar.
Però aquelles converses entre amigues
Baix dels pins teixint randes per l'altar
Confidentes de mes ansies amoroses,
Eixes no tornarán.

Tornarán les tempestes i tronades
Quant es deixen les vinyes de vermar
Tornarán amb estols les muntanyeres
La vida a l'olivar.
Mes aquelles tocades de les Verges
Que me daven dolcíssim desvetlar
I els bunyols que nos feia mumareta
Ningú les ferá mai.

Mes avui ja no crec en les rondalles,
M'incomoda en la nit sentir tocar

El meu cor de ferides amoroses,
Fa estona que ha curat.
Tornarà quant pertoqui cada usança,
A son temps plà i montanya florirán,
Mes l'edat que el sabor dava a les coses
Fugí per no tornar.

CLARA

Palma 10 de Mars de 1926.

La ciència i la fé

No són pocs, per desgràcia els qui diuen qu'els vols prodigiosos de la ciència deixarán molt derrera a l'Església amb els seus principis tradicionals.

¡Com si totes dues (la ciència i l'església), a més del seu mateix origen, no tenguessin un mateix fi, la Veritat Absoluta, Deu!

L'església catòlica sempre ha aplaudit i beneït els projectes materials, duits a cap en aquest planeta privilegiat, trepitjat en altre temps, pel Deu fet homo, i en el qual reclutará la seva gràcia, fins al final dels sigles, d'entre els destins movibles del temps, els cuidados de la Pàtria celestial i e's es cullits de l'eternitat.

Més encara; a l'església tocá sempre la major part en els progressos de la civilització i en totes les més grans conquestes de la ciència.

¿Qui, sinó l'església, presidí la pels Papes, en l'Edat Mitja, se feu guia dels pobles i les va reunir en una gran família, i ennoblí totes les seves activitats: la poesia, l'arquitectura i les demés arts, qui tan gegantines obres deixaren a la posteritat, que avui encara són l'admiració de tot el món? I quant, en el sigle XVI, la revolució religiosa canviá la faç de l'Humanitat, apartant-la de les antigues idees cristianes, i produint el predomini d'altres que se prengueren, en gran part del paganisme; quant destruia els monuments, esqueixa va els quadros, rompia les estàtues, ¿qui salvá a les arts d'aquell naufragi universal? L'església; sols l'església.

¿I com no havia d'esser així? L'església catòlica adora el Verb diví, son Fundador, «el qui il·lumina a tot el qui ve a viure en aquest món» segons aquelles paraules que llegim en les primeres pàgines del Evangeli de St. Joan: «.. Hi hagué—diu—un homo enviat per

Deu, qui s'anomenava Joan... Ell no era la llum, però vengué per donar testimoni de la llum vertadera que il·lumina a tot homo qui ve en aquest món...» I en l'Engendrador d'aquest mateix Verb venera, com se diu a un altre lloc de l'Escriptura, «al Deu de les ciències» i «al Pare de les llums»

«Per aixó—repetiré ara amb un célebre orador sagrat—sempre que la ciència humana acudeix sumisa a la font de sabiduria, sempre que torna, com un altre fill pròdic, a la casa paterna, d'on va sortir, el cor de tot sacerdot no pot deixar de bategar de goig, prestant li el concurs del seu sant ministeri.

A. CASELLES

Artá, Novembre de 1929.

Clar com S'aigo

(Diàleg)

(Continuació)

TONINA

Senyora, qu'em deix anà;
Se lleure, gracies a Deu.

SENYORA

De bades mos enfadam
perque está escrit en francés;
farina de pesols és.

TONINA

Amb aquest sò l'enterram.
Pitjó que no estava está;
de francés mai n'he entès bro;
d'aquí *mompren* cada mot
com s'aigo llampant i clà.

SENYORA

Fas riure.

TONINA

No m'en empatx
des qui s'en riurá m'en ric.
Ben depresa a fé es bolic
abans qu'em refret m'en vaig.

SENYORA

Qui s'ho havia de pensá!
jo qu'et tenia per meva.

TONINA

Idò qui no es a ca seva
o l'engeguen o s'en va.

(Parteix tota determinada)

SENYORA

(mirant le se)

Ja es partit en Catalí;
però ara, qui la convens
de que cap mica ni gens
está escrit en mallorquí?
No estrany si el sentit confon;
ho han llegit sos propis ulls...
Idò així d'aquests embuis
ben arreu s'en fan pel món.

Molts de bona fe, errant
s'obstinen en son obrá;
dels seus tretzes no els treurá
ni el mataix Esperit Sant.

Ara m'he proposat fé
un dialeg sobre aquest mal,
i si Deu me dona Sal
pes Setembre caurá bé'

Perque estiga més a plé
feis un poc d'aplaudiment.
Això em donarà entenent
que tots sou del meu parè.

—Fi—

Margalida ESTELRICH

NOTA AGRICOLA

El temporals d'aigua i vent d'aquestes derrerres setmanes han precipitat la caiguda de l'oliva, lo qual fa que les solades abundants adelantin molt la feina, se'n replega molta, se'n fan grans caramulls i fermenta, en perjudici de la qualitat de l'oli; a lo qual, si hi afegim l'efecte desastrós de la mosca, ens donarà a comprendre una vegada més lo difícil que es per l'agricultor l'arribar bé a una bona anyada, i la conveniència de millorar les indústries agrícoles per poder atendre amb profit en aquests contratemps, així com també la necessitat de la defensa contra aquestes plagues que no sols fan desmereixer els productes, sinó que també en fan perdre quantitats considerables. S'ha de tenir en conte que una invasió de mosca com la d'enguany fa perdre 1/4 a lo manco d'oli, quantitat que per no ser vista, no és apreciada com se mereix, per els agricultors.

Estan molt adelantades les operacions de la sembra, les plujes frequents que hem tengudes aquesta quinçena, han assaonat bé les terres fent il·litant aquelles i la neixensa dels grans; alguns dies s'han hagudes d'interrompre, però no se pot dir que hagin perjudicat els jornals. Els camps comensen a verdejar, canviant el tò trist que'ls dona l'hivernada.

Se sembren els arbres fruiters aprofitant la bona saó i tenguent en conte que, ara és l'època millor per assegurar el seu desenrollo posterior. En aquest temps les arrels fan la seua via i a l'hora de empenyer la part aèria, estan a punt per nodrir-la, creix amb ufana i el sistema radicular adquireix gran extensió per poder assegurar la vida durant la seca de l'estiu.

Es molt convenient al sembrar els plansons, posar a la disposició de les arrels alguna cantitat de fems. Aquests s'han de distribuir en el fons dels clots i demunt la terra de l'encornada, no convé que toquin les arrels; amb els fems i adobs químics queda més assegurada la vida de la planta ja que li permet un desenrol·lament més vigorós.

També es recomanable sembrar superficialment; en general, aquí se sembra massa fons. El principal in-

convenient de la sembra fonda és, que les arrels inferiors moren per manca d'aire, lo qual obliga a l'arbre a posar noves arrels, en perjudici del seu creixement, i així veim molts de plansons que durant els primers anys de sembrats, apenes se moven.

MUSEU

En la darrera Junta d'aquesta entitat al donar-se conta de la R. O. per la qual l'Estat s'encarregava de comprar el Talaiot de les Païsses per son conte i entregar-lo en custòdia a n'el Museu de Artá, se va acordar comunicar a les persones que d'una manera especial, treballaren aquest assumpte, l'agrahiment de la Junta per l'interés que prengueren en la resolució de la referència.

S'han cursat oficis amb aquest sentit al Exm. Sr. Duc de Berwick i d'Alba, president de la Academia de la Historia, al Sr. Manuel Gomez Moreno membre de la mateixa, i al nostre bon amic Mosen Francesc Sureda Blanes, el qual, posant a prova la seua activitat i amor en el seu poble, no s'ha aturat fins a aconseguir aquesta demostració de la consideració i estima que mereix el nostre Museu.

— Han ingressat en aquest darrer temps en la Secció Arqueològica, dues tasses de terrissa fina romana procedents de la Posada de Carrossa donatiu de mestre Bartomeu Esteva dues copes i una olla de terrissa ordinària de Son Marí, una pessa d'arenisca de Son Sart, dues com a tapadores de terrissa, una plaqueta perforada i dos vasos incomplets; del Rafal Cagolles una lampareta aràbiga donada per En Juliá Soriano, una escudella i una olla de quatre anses procedents del carrer de Peraires a Ciutat.

SPORT

CICLISME

El diumenge passat, a causa del mal temps, es va suspendre la reunió ciclista anunciada, que, com saben els nostres lectors, havia de consistir en una carrera a la Americana, per equips.

Amb uns quants corredors que comparagueren, per no haver rebut l'orde de suspensió de la dita carrera, s'en va fer una d'hora i mitja, també per equips.

Guanyà el primer premi l'equip qu' es formà amb el nostre neofit Flaquer i el ja notable corredor de Felanitx, Antich. Tots dos demostraren sa grossa potencia i *sprint*, prenguent als demés, una volta de ventatge a la primera mitja hora després d'una emocionant batalla que va aplaudir freneti-

cament el numerós públic, que va seguir amb gran interés el transcurs de la carrera, obligant a l'equip guanyador a donar la volta d'honor.

Demá se ferá, si el temps ho permet, la carrera qu'es va suspendre el passat diumenge.

Es moltl'entusiasme qu'ha despert aquesta carrera, interés qu'ha anat amb augment, una vegada conegut per els aficionats, el reto llançat per el corredor Pou d'Algaida a n'en Nicolau de Lloret, corredors que diumenge es veurán cara a cara en el nostre velòdrom, i que ja són coneguts del nostre públic.

Ademés d'aquests dos corredors estan inscrits altres no meyns notables, com són: Taberner, Antich, Salvà, Pastor, etc. i el campió d'Espanya de velocitat Juliá Español, el qual formarà equip amb el nostre corredor Flaquer que en els entrenos ha demostrat trobar se amb bona forma.

DE SON SERVERA

A l'Exposició de Barcelona.— Se troben per visitarla per segona vegada el Rt. D. Antoni Lliteras, el seu gern a Rafel Lliteras, com també D. Miquel Nebot Servera de la Central, amb el seu pare. Les desitjam un felis viatge.

—Diumenge passat 3 de novembre en la Caixa de Inca se feu el sorteig dels mossos que avien de anar a servir al Africa; Tengue le dissort en Jaume Servera Tallforit (a) Pejulí, li desitjam soit en el seu destí.

—Cap a América. Em vist partir diumenge 3 de novembre en Jaume Vives (a) Camello, li desitjam felis viatge.

—Matrimonis.— Jaume Miró (a) Marchando amb na Antonia Servera (a) Cantadora, Jaume Morey Gili (a) Gili, amb Margalida Andreu (a) Bassona, Les desitjam felis vida en el nou estat.

—Morts.—Mori a edat ja avançada l'amo en Miquel Pons, (a) Teulé, com també el fill de Artá i resident en aquesta vila ja feia molt de temps e l'edat de 69 anys l'amo en Toni Esteva (a) Terres.

Acompanyam a les families amb el sentiment, particularment als fills Toni, Tomeu i Catalina com també a la seua esposa. (A. C. S.)

Corresponsal.

DE CA NOSTRA

SORIEIG. Relació nominal dels soldats del primer reemplaç de 1929 que s'han de presentar a Inca a les 9 del matí dels dies senyalats.

Dia 12 del corrent els tres que van a Africa.

Guillem Amorós Esteva, Creuveia Pere Casselles Vaquer, Xinet Sebastiá Sureda Ferrer, de s'Hort de Carrossa.

Dia 27 de desembre els de Balears.

Juan Caselles Carrió, Tet Bartomeu Esteva Rosselló Juan Gelabert Gil, Jaumí Antoni Ginart Carrió, Caparrot Jaume Massanet Esteva, Bidigus Antoni Massanet Llabrés, Barraca Miquel Mesquida Estades, Talabart Jaume Mestre Carrió, Vell Llorens Mestre Orell, Porret Juan Morey Cabrer, Escolá Mateu Riera Gil, Molinet Jaume Sansó Giscafré, Janeca Antoni Santendreu Servera Juan Terrassa Lliteras, de Ses Eres.

ESTAT SANITRI. Degut en els canvis sobtats de temperatura són moltes les persones que se senten costipades; d'altres malalties que puguin produir transtorns no n'hi ha; moren els velis i els malalts crònics.

AIGUA Per fi, tenim aigua a totes hores del dia. Després de les continuades plujes d'aquesta quinzena, la font de Son Calletes ha revengut, alcansant pressió suficient per arribar a la vila. Ara el motor podrà descansar.

—Se troben a Barcelona per visitar l'Exposició, l'amo En Bartomeu de Pula i la seua esposa.

METFOROLOGIA Fa un temps molt variable, el sol llueix molt poques estones i els nuvols que corren per l'admósfera deixen caure en frequencia petites brusques; amb aquest canvi tant continuat la temperatura ha baixat notablement i se sent el fret.

CONGREGACIO MARIANA

Degut al retrás en els treballs de noves decoracions, la secció artística d'aquesta societat no li fou possible estrenar com ho havíem anunciat en el n.º passat, la temporada de representacions teatrals per a les families dels seus associats, i que tant agraden an el nostre públic. Segons noticies, aquesta nit serà l'inauguració, esperant sigui veritat aqueta vegada, ja que són molts els qui ho esperen amb impaciencia.

Desitjam que l'èxit les acompanyi.

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provable, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER

Fàbrica i despaig:

P. DES MARXANDO. Artá

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Se serveixen LUNCHS amb
prontitut i perfecció

GRAN COLMADO L'ESPERANÇA

P. DEL MARXANDO 3: ARTA

JAUME PICO (A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i segu redat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38.
Artá: Palma n.º 3.

Automòvils de lloguer DELS GERMANS

SARD (a) Terres

Teneu servici combinat amb el
Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

Carré d'En Pitxol n.º 8.
Id Son Servera n.º 29 } ARTA.

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)
de Bartomeu Esteva

SUCCESSOR de Miquel Roca Castell

A sa botiga hi trobareu sempre:
pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota classe de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netadat, prontitut i economia

C. de Palma 3 bis. ARTA

NAUMAN

MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

Es la fábrica para dichas máquinas mas grande del continente.
(MARCA ALEMANA)

Depositario esclusivo en ARTA

CAN GANANSI

ALMACENES MATONS

— DE —

RAFAEL FELIU BLANES

C. DE JAIME II NÚM 39 A 149

Palma de Mallorca

Sastrefia para Señora y Caballero.

Artículos y novedades para vestir de todas clases.

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA, GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS PER POLLS, I Ponedores, INCUBADORES, ANELLES. PLANS I CONSULTES.

CONSELL - MALLORCA

AGENCIA DE ARTA A PALMA Y
— VICEVERSA DE —

ANTONIO GILI (a) Comuna

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I

ECONOMIA DE PREUS

ENCARREGS A DOMICILI

DIRECCIO:

Palma -- Banch de S'oli, 24

Artá--Can Comuna Centro

== Panaderia Moderna ==

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I
ECONOMIA

Carré del Sol, 2. Artá

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils

i carretons

reproduccions i retrats

C. de la Sombra-ARTA

FONDA "LAS PALMERAS"

PLASSA MAJOR, 20 Y 21 (PALMA)

NOVA DIRECCIÓ

A CARREC D'EN

Juan Bauzá Pou

Servici esmerat i econòmic—
Menú exquisit i abundant—Ha
bitacions netes i ventilades.

FABRICA DE FIDEUS

i tota classe de pastes alimentícies d'en

NICOLAU CARRIO

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

E
L
B
I
N
O
P
S
I
D